

ԳՐԱԽՕՍԱԿԱՆ

ԻՐԵՆԷՈՍԻ ՆՈՐԱԳԻՏ ՀԱՏՈՒԱԾՆԵՐ

Charles Renoux, *Patrologia Orientalis* շարքին նոր պրակ մը լոյս ընծայած է, Irénée de Lyon, *Nouveaux Fragments Arméniens de l'Adversus Haereses et de l'Epideixis* խորագրով, ուր կը ներկայացնէ Իրենէոսի Ընդդէմ Հերձուածոց, և Յոյցք յարջորջուած երկերուն հայերէն թարգմանութեանց մնացորդները:

Ընդդէմ Հերձուածոցի Դ. և Ե. Գիրքերուն հայերէն թարգմանութիւնները գտնուած և հրատարակուած էին զարուս սկիզբը: Հայագէտ Ռենուս նոյն գործին Ա. Բ. և Գ. Գիրքերէն ալ իր ձեռք բերած հատուածներով զօրուոր հիմ մը կը հայթայթէ այն տեսութեան, ըստ որում Երանոսի յիշեալ գործը ոչ թէ մասամբ, այլ ամբողջութեամբ թարգմանուած է հայերէնի մեր հրատարակած նախնեաց ձեռքով:

Յարգելի հայագէտը ակնարկուած բեկորները քաղած է Կ. Պոլսոյ Հայոց Պատրիարքարանին մէկ ձեռագրէն, որ նա-

խապէս կը գտնուէր Ղալաթիոյ Ազգային Մատենադարանը, 54 թիւին ներքեւ, ինչպէս կը տեսնուի Բարգէն Յ. Վրդ. Կիւլէսէրեանի պատրաստած Յուցակին մէջ (Տպ. Անթիլիաս, էջ 316): Այդ ձեռագիրը շատ շահեկան Մողկաթաղ մըն է կազմուած ամենաշուար Ը. Դարուն:

Ներկայ հատորը կը պարունակէ հայերէն բնագիրը, զիմացը լատիներէն թարգմանութեամբ և ներքեւ ծանօթութիւններով: Հատուածները իրարմէ շատ կը տարբերին երկարութեան տեսակէտէն: Թուագրուած են 1-65, իբրեւ Յաւելուած ունենալով 6 փոքր բեկորներ, Ս. Յակոբեանց Մատենադարանի թիւ 2331 և 2526 ձեռագիրներէն:

Գրքին կարեւորագոյն մասը կը կազմեն առաջին 25 հատուածները, որոնք կը վերաբերին Ընդդէմ Հերձուածոցի Ա-Գ Գիրքերուն և լոյս կը տեսնեն առաջին անգամ (էջ 30-73): Յաջորդ 27 հատուածները քաղուած են յիշեալ երկին Դ. - Ե. Գիրքերէն, իսկ մնացեալները Յոյցքէն, որոնք հրատարակուած էին ժամանակին. ուստի հեղինակը այդ հատուածները չէ տպած ամբողջութեամբ, այլ Ղալաթիոյ ձեռագիրը համեմատած է տպագրուելին հետ և տարբերութիւնները միայն յառաջ բերած (էջ 74-151):

Հայերէն թարգմանութիւնէն փրկուած հատուածներուն արժէքը շօշափելի է արդարեւ: Ահաւասիկ մէկը հեղինակին ուշագրաւ ծանօթութիւններէն, գրուած 23րդ հատուածին ներքեւ. "On remarquera encore la qualité du fragment arménien: il complète le fragment grec privé du verbe *inhonorabatur* attesté par la version latine, il complète aussi la version latine privée du verbe *benefaciebat* attesté par le fragment grec" (էջ 69):

Մանրակրկիտ աշխատութեամբ և խնամեալ տպագրութեամբ ի լոյս հանուած այս հատորը՝ երկասիրող պատուարժան հայագէտին կ'ապահովէ վստահարար խորին շնորհակալութեան զգացումներ, Հայրաբանութեամբ և Հայագիտութեամբ պարագոյ Հայ և օտար բանասէրներէ:

և անոր յաջորդող կիրակիներուն (որոնք պէտք է ըլլան — և երբեմն միայն են — թուականը Ս. Զատիկ տօնին). —

Տարի	Պատեք	Զատիկ
1979	Եշ. 12 Ապրիլ	15 Ապրիլ
1980	Գշ. 1 »	6 »
1981	Կիր. 19 »	26 »
1982	Եշ. 8 »	11 »
1983	Գշ. 29 Մարտ	3 »
1984	Գշ. 17 Ապրիլ	22 »
1985	Շր. 6 »	7 »
1986	Եշ. 24 »	27 »
1987	Գշ. 14 »	19 »
1988	Շր. 2 »	3 »
1989	Եշ. 20 »	23 »
1990	Գշ. 10 »	15 »

ԳԵՈՐԳ Ս. ՃԻՆԼԻԻԶԵԱՆ

Ն. ԱՐՔ. ԵՐՈՎԱԿԱՆ